Ishvaraproktam Shivalingapratishthamahatmyam

ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गप्रतिष्ठामाहात्म्यम्

Document Information

Text title : Ishvaraproktam Shivalingapratishthamahatmyam

File name : IshvaraproktaMshivalingapratiShThAmAhAtmyam.itx

Category : shiva, shivarahasya, mAhAtmya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | mahAdevAkhyaH ekAdashamAMshaH | adhyAyaH 5 shivaliNgapratiShThAvidhiH | 8-79||

Latest update : October 29, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 15, 2025

sanskritdocuments.org

ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गप्रतिष्ठामाहात्म्यम्

(शिवरहस्यान्तर्गते महादेवाख्ये)

- शिवगौरीसंवादे -

श्रीमहादेव उवाच ।

शृणु पद्मपलशाक्षि प्रतिष्ठाविधिमुत्तमम् ।
शिवलिङ्गस्य मे देवि जङ्गमस्थावरस्य च ॥ ८॥

शिवक्षेत्रे गिरौ नद्यां वने गङ्गातटे शुभे ।
हिमालये च केदारे वाराणस्यां महेश्वरि ॥ ९॥

गङ्गादिसङ्गमे वापि वैद्यनाथे कुरुस्थले ।
तथा भद्रवटे पुण्ये रुद्रकोटौ प्रभासके ॥ १०॥

पुष्करे च तथोङ्कारे लिङ्गं स्थाप्य सुपुण्यभाक् ।
कृष्णवेण्याः पयोष्ण्याश्च गोदावर्या महेश्वरि ॥ ११॥

तुङ्गायाश्चाथ पम्पाया वेगवत्यास्तथा तटे ।
क्षिप्राया नर्मदायाश्च गङ्गायमुनयोस्तटे ॥ १२॥

तटेषु भीमरथ्याश्च चर्मण्वत्या महेश्वरि ।
कवेरजायास्तीरेषु क्षेत्रेष्वेतेषु शङ्करि ॥ १३॥

श्रीकण्ठे च तृणावर्ते मातृरत्नगिरौ तथा ।
जम्बुकेशे पञ्चनदे कुम्भघोणेऽर्जुने तथा ॥ १४॥

श्वतारण्ये ब्रह्मवने पुण्ये छायावने शुभे ।
तथा दभ्रसभायां वा वृद्धाद्रौ गोणगे तथा ॥ १५॥

लिङ्गप्रतिष्ठादेशाः स्युर्नदीक्षेत्राण्यमूनि मे ।
पुण्यानि च प्रतिष्ठासु नवारण्यानि शङ्करि ॥ १६॥

नैमिशं दण्डकारण्यं ब्रह्मारण्यं महेश्वरि ।
कुशारण्यं देववनं रुद्राण्यं बृहद्वनम् ॥ १७॥

कालञ्जरं पद्मवनं सप्तपर्योऽत्र पुण्यदाः ।
प्रतिष्ठायां महादेवि शिवलिङ्गस्य सत्तमे ॥ १८॥

अयोध्या मधुरा माया काशी काञ्ची अवन्तिका ।
पुरी द्वारवती देवि प्रतिष्ठासु महाफलाः ॥ १९॥

कुलाचलेष्वपीशीनी प्रतिष्ठा सुमहाफला ।
निषधः कुमुदो विन्ध्यः पारियात्रश्च नीलकः ॥ २०॥

मेरुदर्दरकैलासौ दक्षिणे हेमकूटकः ।
कुलाचलेष्वथैतेषु स्थाप्य लिङ्गं महाफलम् ॥ २१॥

महाकैलासमौलौ तु शिवलिङ्गप्रतिष्ठितिः ।
दुर्लभा सर्वदेवानां मनुष्याणां तु किं पुनः ॥ २२॥

सर्वक्षेत्रनदीतीरवनपर्वतमौलितः ।
विशिष्टाऽत्र महादेवि कोटिकोटिगुणाधिका ॥ २३॥

स्वायम्भुवं तथा दैवमार्षं मानुषमेव च ।
स्वायम्भुवस्य लिङ्गस्य परितः क्रोशमेव हि ॥ २४॥

तत्र वासो विशिष्टानां भवतीत्येव मे मनः ।
तत्रैव मरणाज्जन्तोः शिवलोको न संशयः ॥ २५॥

देवेचापि तदर्धंस्यात्परिमाणं च मानुषे ।
बाणं स्वयम्भुतुल्यं स्यात्क्षेत्रमानं सदैव हि ॥ २६॥

क्षेत्रे लिङ्गस्थापनाच्च पुण्यं नद्यास्तटे शतम् ।
वनेषु स्थापितं तस्मात्ततोऽपि गिरिमौलिगम् ॥ २७॥

नवधातुजलिङ्गानि समुत्कृष्टानि शङ्करि ।
नवरत्नोद्भवान्येव महोत्कृष्टानि शैलजे ॥ २८॥

ततो रसेन्द्रकलितं बाणलिङ्गं ततोऽधिकम् ।
न प्रतिष्ठा न च स्पर्शो बाणलिङ्गेषु विद्यते ॥ २९॥

सपीठमस्त्वपीठं वा बाणलिङ्गं प्रपूजयेत् ।
बाणलिङ्गं तु शूद्रेण यदि देवि प्रतिष्ठितम् ॥ ३०॥

सर्वेषां दर्शनार्चासु अधिकारो भविष्यति ।
केवलं स्याच्छिलालिङ्गं न दृश्यं सर्वथा द्विजैः ॥ ३१॥

सर्वथामरकतं लिङ्गं न कार्यं रत्नवर्जितम् ।
धातुजं चाङ्गुलैः षड्भिःस्फाटिकं स्याद्यथोचितम् ॥ ३२॥

वितस्तिमात्रं मृल्लिङ्गं कार्यं वै सर्वदा शिवे ।
ततो न्यूनं हरेदायुर्बाणं प्रादेशसंमितम् ॥ ३३॥

गृहस्थैश्च गृहे पूज्यं स्थावरेषु ततोऽधिकम् ।
लिङ्गमस्तकविस्तारो लिङ्गोच्छायसमः शिवे ॥ ३४॥

वेधा च तद्द्विगुणिता तद्वत्पीठमुमे स्थितम् ।
गोमुखी तद्द्विगुणिता पञ्चसूत्रं विदुःशिवे ॥ ३५॥

पञ्चपातकनाशाय पञ्चसूत्रं विदुःसदा ।
न्यूनाधिके हरेदायुः कीर्त्यारोग्यविनाशनम् ॥ ३६॥

सर्वद्रव्यकृतं लिङ्गं पञ्चसूत्रं प्रशस्यते ।
नैवायं नियमो देवि स्वयम्भूतेऽथ शस्यते ॥ ३७॥

अरत्निमात्रादूर्ध्वं यत्स्थावरं लिङ्गमेव हि ।
न स्थाप्यं तद्गृहे गौरि स्थाप्यं तच्च शिवालये ॥ ३८॥

प्रतिमा वा महेशस्य देवतानां महेश्वरि ।
वितस्तिमात्रादूर्ध्वं चेन्नार्च्याऽसौ वै गृहे सदा ॥ ३९॥

मृद्धातुनिर्मिता वा स्यात् पाषाणप्रभवाऽथवा ।
प्रतिष्ठाप्यार्चयेत्सा तु तदूर्ध्वा स्याच्छिवालये ॥ ४०॥

मूर्तयोऽष्टौ महेशस्य पञ्चविंशत्परीमिताः ।
समाकारा स्य(स्व)नेत्रान्ताः प्रतिष्ठाप्य गणो भवेत् ॥ ४१॥

गृहे शिवालये वापि मूर्तयोऽमी(मूः) महेशितुः ।
उमासहायो नृत्तेशो दक्षिणामूर्तिरेव वा ॥ ४२॥

कङ्कालो लिङ्गभागस्थस्तथा शूलधरोहरः ।
चन्द्रचूडो वृषाङ्कस्थोऽप्यर्धनारीश्वरः शिवे ॥ ४३॥

कपालपाणिर्वरदो विष्णवे ब्रह्मणे शिवे ।

दिगम्बरः कालनाशो गजचर्मपरीवृतः ॥ ४४॥

कैलासवासोऽघोरात्मा सद्योजातोऽथपूरुषः(तत्पूरुषः) ।
वामदेवस्तथेशानस्त्रिपुरान्तकरो हरः ॥ ४५॥

एताश्चान्याश्च यो मूर्तीः प्रतिष्ठाप्यार्चयेच्छिवे ।
धातुजानां च लिङ्गानां प्रतिमानामपीश्वरि ॥ ४६॥

चराणां चास्थिराणां च शतवर्षात्प्रतिष्ठितिः ।
वैदिकी चागमी याञ्च प्रतिष्ठा द्विविधा शिवे ॥ ४७॥

खण्डस्फुटितदग्धेषु पाषण्डपतितान्त्यजैः ।
शूद्रैः स्पृष्टे प्रतिष्ठा स्यात् पुनः संस्कारपूर्वकम् ॥ ४८॥

अन्त्यजोपहतानां तु परित्यागो जले भुवि ।
चराणां स्थावराणां वा तथा स्वायम्भुवेऽपि वा ॥ ४९॥

स्वायम्भुवीयलिङ्गस्य शकलं वेदिकास्वपि ।
अष्टबन्धकद्रव्येण योज्य बध्वा प्रतिष्ठितिः ॥ ५०॥

आगामी चागमीयानां तुलो चन्द्र विभूषिते ।
वसन्तोऽथ ऋतुर्देवि वार्षिकः शशिरोधकः ॥ ५२॥

उत्तराशागते भानौ लिङ्गं स्थाप्यार्चयेच्छिवे ।
माघफाल्गुनवैशाखे ज्येष्ठ आषाढ एव च ॥ ५३॥

मासेषु शुक्ल पक्षेषु लिङ्गस्थापनमुत्तमम् ।
अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां पर्वणोर्वा महेश्वरि ॥ ५४॥

सोमवारेऽथवा भद्रे रविभौमबुधेष्वपि ।
स्थिरप्रतिष्ठा च स्थिरर्थं च चरे वरम् ॥ ५५॥

शान्तैर्द्विजवरैर्देवि शिवभक्तैर्जितेन्द्रियैः ।
शतावरैः स्थावरेषु ऋत्विजः परिकीर्तिताः ॥ ५६॥

दश त्रयो वा विप्रेन्द्राः शिवभक्ताः सुवाससः ।
भस्मरुद्राक्षसम्पन्नास्त्रिपुण्ड्रपरिमण्डिताः ॥ ५७॥

चरलिङ्गप्रतिष्ठायां वरणीया द्विजोत्तमाः ।
ब्रह्मा सदस्याश्चाचार्यो मधुपर्केण पूजिताः ॥ ५८॥

वासोभिरहतैश्चैव गोभिः पूज्या यथाबलम् ।
वस्त्रालङ्करणै रत्नैर्धनैर्धान्यैर्गृहैरपि ॥ ५९॥

पूजनीयाः प्रतिष्ठादौ ब्रह्मणा वेदपारगाः ।
धान्याधिवासः कर्तव्यो जलवासश्च शङ्करि ॥ ६०॥

प्रतिमायाश्च लिङ्गस्य कर्तव्योऽथ विजानता ।
द्रोणत्रयं धान्यमिति जलकुम्भं सपल्लवम् ॥ ६१॥

नदीनदाहृतैस्तोयैर्वापीकूपाहृतैस्तथा ।
नवधान्यानि वासांसि समाहृत्य द्विजैः सह ॥ ६२॥

तथैवौषधयः पुण्या विष्णुक्रान्तापमार्गकाः ।
दर्भाग्राश्च तथा दूर्वा यवाग्राण्यथ मेण्डि(थि)काः ॥ ६३॥

पल्लवाः स्युरुमे पञ्च कल्कान्यपि सुमध्यमे ।
समाहृत्य शुभे देशे गोमयेनोपलेपिते ॥ ६४॥

रङ्गवल्यादिशोभाढ्ये मण्डपे पुष्पमण्डिते ।
गणेशमादौ सम्पूज्य नान्दीश्राद्धं विधाय च ॥ ६५॥

ततः प्रतिसरं कृत्वा ब्राह्मणाननुमन्त्र्य च ।
पत्न्या सह समासीन अरजे वाससी दधत् ॥ ६६॥

सङ्कल्प्य वरयेद्विद्वान् आचार्यं च सदस्यकम् ।
ब्रह्माणं च प्रतिष्ठाप्य दिनत्रयेमथेश्वरि ॥ ६७॥

बोधायनोक्तविधिना प्रतिष्ठाप्य महेश्वरम् ।
हावयेत्पायसैर्विद्वान् चरुणा सघृतेन वा ॥ ६८॥

स्वस्वशाखोक्तमार्गेण प्रतिष्ठाप्य हुताशनम् ।
कुम्भाभिषेकं कृत्वैव मूलेन प्रणवेन वा ॥ ६९॥

नेत्रोन्मीलनवर्जं च लिङ्गे च प्रतिमास्वपि ।
कुर्यान्नेत्रोन्मीलनादि प्रतिमास्वपि शङ्करि ॥ ७०॥

महाभिषेकविधिना पूजयेल्लिङ्गमैश्वरम् ।
पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैस्तथा फलरसैरपि ॥ ७१॥

श्रीरुद्रेणाभिषेकोऽत्र कर्तव्यश्चमकैरपि ।
वस्त्रैर्गन्धैश्च धूपैश्च दीपनैवेद्यकल्पनैः ॥ ७२॥

ताम्बूलनीराजनतः पूजयेच्छत्रचामरैः ।
प्रदक्ष्णानमस्कारैः संस्तुवीत महेश्वरम् ॥ ७३॥

नमस्ते देवदेवाय शिवायाकाशमूर्तये ।
भवाय भव्यरूपाय हरभूम्यात्मने नमः ॥ ७४॥

व्यक्ताव्यक्ताय सोमाय जलरूपाय ते नमः ।
उग्राय भीमरूपाय वायुमूर्त्यात्मने नमः ॥ ७५॥

व्योमकेशाय नित्याय तेजोमूर्त्यात्मने नमः ।
एवं संस्तुत्य देवेशि प्रार्थयेच्छङ्करे क्षमाम् ॥ ७६॥

जानताऽजानता वापि प्रतिष्ठा या मया कृता ॥ ७७॥

तां क्षमस्व महादेव लिङ्गेऽस्मिन् सुस्थिरो भव ।
ततोऽर्चयेद्गन्धपुष्पैर्धनैर्गोभिः प्रपूजयेत् ॥ ७८॥

आचार्यं ऋत्विजश्चैव दीनाऽनाथान् द्विजोत्तमान् ।
भोजयेच्छिवभक्तांश्च दक्षिणाभिः प्रतोषयेत् ॥ ७९॥

॥ इति शिवरहस्यान्तर्गते ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गप्रतिष्ठामाहात्म्यं सम्पूर्णम् ॥

- ॥ श्रीशिवरहस्यम् । महादेवाख्यः एकादशमांशः । अध्यायः ५ शिवलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः । ८-७९ ॥

- .. shrIshivarahasyam . mahAdevAkhyaH ekAdashamAMshaH . adhyAyaH 5 shivalingapratiShThAvidhiH . 8-79..

Notes:

Upon being asked by Devī देवी; Śiva शिव describes the procedure of installing of and worshipping Him through Śivaliṅga शिवलिङ्ग wrt Stationary i.e. a Sthāvaraliṅga स्थावरलिङ्ग and Moveable i.e. a Caraliṅga चरलिङ्ग. He outlines the optimal timings (tithi तिथि, vāra वार, māsa मास etc. for the installation of the Śivaliṅga शिवलिङ्ग.

Śiva शिव mentions about the extension/unfolding of His Eight (8) Forms i.e. Aṣṭamūrti अष्टमूर्ति to Twenty-Five (25) Forms i.e. PañcaviṃśaMūrti पञ्चविंशमूर्ति.

Proofread by Ruma Dewan

Ishvaraproktam Shivalingapratishthamahatmyam
pdf was typeset on February 15, 2025

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*